

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ ДАГЕСТАН
МУНИЦИПАЛЬНОЕ БЮДЖЕТНОЕ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ
«НОВОВИКРИНСКАЯ СРЕДНЯЯ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ ШКОЛА»

Открытый урок на родном (даргинском) языке

Урхьула урчи

5 класс

Подготовила: учитель родного языка
и литературы Алиева Зухра К.

Тема: Халкъла хабар «Урхьула урчи»

Мурад: Пикриличил ва чебатаахъили произведение буч1ахъес дурх1ни бурсибарни

Чебаъла ваях1-хабар х1ясибли дарибти дурх1нала суратуни

Дарсла бух1набуц

Муг1яллим: Дурх1ни, нушани «Урхъула урчи» бик1уси халкъла хабар белч1и таманбарира. Ишбарх1и нушани викторина дурабурк1ех1е. Илини чебиахъу, хабарла бух1набуц чили г1ях1ил балулил. Чедибикибси команда-ла дурх1нас лебтасалра «5» кыматуни кадалтути сари. Дек1арбирех1е жюри. Жюрила члентани баллани умцу ва чедибикибси команда белгибиру. Илала дурабад, гъар бархъли каргъурси жаваблис 1 балл имц1абируси саби.

(Жюри дек1арбиру)

Муг1яллим: Чичила сари ишди гъай: «Гъарилла хъуц1арличиб х1ячми булан къябдарили абит1унси галга лебри, гъарил галгаличир черях1кахъили пилани лерри»? (бархъси жаваблис 5 балл+1 балл бархъли каргъурси предлож-лис)

Дурх1ни: Ишди гъай рухъна бяжукла верх1елра нартуршиличила сари

Муг1яллим: Сагаси неш раргес се барес г1яг1нили буили? (4б.)

Дурх1ни: Сагаси неш раргес багъандан илала михъирличи к1унт1убачил къячикес г1яг1нили буили саби.

Муг1яллим: Ил сек1ал чили бариба? (2б)

Дурх1ни: Ил бариб бяжуклис дурх1яли.

Муг1яллим: «Дунъяла къакъличиб х1ебалуси лебси ах1ен» чили? (4б)

Дурх1ни: Дунъяла къакъличиб х1ебалуси лебси ах1ен бяжукла верх1ъибил дурх1яли.

Муг1яллим: «Берх1и гъаббак1ниличил дегъличи дурабулхъан, ца х1ули къяп1барайчи х1яйна дунъя алавбиру» сели?

Дурх1ни: Урхъула дях1иван ц1уба урчили ца х1ули къяп1барайчи х1яйна дунъя алавбирули саби.

Муг1яллим: Се саби «берх1и къяйда шалабик1уси»? ?

Дурх1ни: Берх1и къяйда шалабик1уси урхъула шагъла рурсила мургъила пях1ул саби.

Муг1яллим: Чили сарри пях1лала палтар челгъути?

Дурх1ни: Пях1лала палтар челгъули сари, базес аркъух1ели, урхъула шагъла рурсбани.

Муг1яллим: Се сарри хабарлизир ниъли диц1ибти?

Дурх1ни: Хабарлизир ниъли диц1ибти къуюра шарара сарри.

Муг1яллим: Селис пайдаладирули ишар ниъ?

Дурх1ни: Ниъ ишар урчи курт1бях1яхъес ва бухънаби жагъбиахъес пайдаладирули сари.

Муг1яллим: Чи сая гъургъашинван къуюла лут1илиа арякъунси ва илав калунси?

Дурх1ни: Къуюла лут1или аракъун ва илав калун Валк1а шагъ.

Муг1яллим: Чум метрла мурхъсири ил къую?

Дурх1ни: Ил къуюла мурхъдеш 42 метр ва 60 см сабри.

Муг1яллим: Чум мургъила сек1ал къаршидикиба х1ушаб хабар буч1ух1ели?

Дурх1ни: Хабар буч1ух1ели, нушаб къаршидикиб мургъила пях1ул, мургъила гили-къабта, рурсила мургъила чури, мургъила гая.

Муг1яллим: Сегъунти миц1ираг ва арцанти къаршидикиба хабарлизир?

Дурх1ни: Хабарлизир къаршидикиб урчи, пилани, хури, х1унт1ена къули, лагъни.

Муг1яллим: Къияндикибси замана шагъла рурсилис сели кумек бирулри?

Дурх1ни: Шагъла рурсилис х1унт1ена явлухъли кумекбирулри.

Муг1яллим: Илгъуна сек1айс сегъуна сек1ал или бик1ара?

Дурх1ни: Илгъуна сек1айс сих1рула сек1ал или бик1ар.

Муг1яллим: Халал узини гъунчиб буцибси се саниг1ят сабри?

Дурх1ни: Халал узини гъунчиб вачрукъяла саниг1ят буциб.

Муг1яллим: Хабарлизиб чинаб ва селис г1яг1нибикиба къани?

Дурх1ни: Къани г1яг1нибикиб бяжуклис дурх1я диг1январес ва урхъула шагъла рурсила палтар кадихъес.

Муг1яллим: Луг1и 3 чуйна къаршибикиба х1ушаб хабарлизиб?

Дурх1ни: Ил луг1и нушаб гех1на къаршибикиб: 3 дурх1я, 3 гъуни, 3 къярд, 3-на урчили дунъя алавбиру, урчи 3-на т1ях1бухъун, шагъла 3 рурси , 3 лагъа, 3-на даршал дус.

Муг1яллим: Дурх1яли, зумаси вац1ализи ветаайчи, чум дубура, къярд ва г1иникъ ахъиба?

Дурх1ни: Дурх1яли ахъиб 3 дубура, 3 къярд, 5 г1иникъ.

Муг1яллим: Чиди ранг имц1али къаршидиркули хабарлизир?

Дурх1ни: Хабарлизир имц1али х1унт1ена ва ц1уба ранг къаршидиркули сари: х1унт1ена явлухъ, х1унт1ена къули, ц1уба урчи.